

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

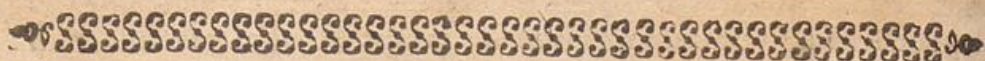
De Archicancellariis Sacri Romani Imperii Ac Cancellariis Imperialis Avlae

Mallinckrodt, Bernhard von

Monasteri[i] Westphaliae, 1640

Capvt Tertivm, De Officiis Secvlarivm Electorum, Et De Origine Electoralis
Collegij.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11835

C A P V T T E R T I V M,
 DE OFFICIIS SECVLARIVM
 ELECTORVM, ET DE ORIGINE
 Electoralis Collegij.

QVoniam in superiori Tractatu, quæ haberi potuerunt dicta sunt, de Archi-Cancellariatibus Sacri Romani Imperij, Ecclesiasticorum nempe Electorum officijs & dignitatibus: non abs re, neque à præsentis proposito alienum fuerit, nonnulla etiam inquirere, & in medium afferre, de officijs Electorum secularium, quæ sunt, vt publicè nouimus, Archi-pincernatus Regis Bohemiæ, Archi-dapiferatus Comitis Palatini ad Rhenum ac Ducis Bauariæ, Archi-marscallatus Ducis Saxonie, denique Archi-Camerarius Marchionis Brandenburgici. Præterquam enim, quod eiusmodi rerum cognitio & tractatio per se iucunda est, non parùm etiam luminis affert ad elucidandam illam, quæ Politicorum nostrorum non parùm hucusque fatigauit, ac deinceps exercebit ingenia, de origine Septem-viralis in S. Romano Imperio Principum Electorum Collegij. Ac tantò magis ad rem facit, hæc laicorum Principum ministeria simul ad examen vocare, quod hæc præmissis, illaque his vicissim collata, & simultaneâ trutinazione expensa, se inuicem egregiè illustrent, vti è sequentibus aliquâ ex parte (ita spero) patebit. *Sed* Othonum imperio, ac sub sequentibus Cæsaribus, ad Henricum vsque quintum, Colonensem; ad Fridericum autem secundum, Treuerensem Archi-Episcopos necdum Archi-Cancellariatus suos obtinuisse, superius puto sufficienter ostensum esse: idemque de officijs secularibus, de quibus hic tractare cõstitui, obtinere puto: nempe nec illa à præsentis illius sub tertio Othone Electorum institutionis exordio, sed longo tempore post, ad illas, à quibus per duo ad minimum secula hodie possidentur, familias, vel illarum prædecessores magnâ ex parte peruenisse. Nam satis ex historijs constat, quod etiam alijs ante me obseruatum est, antiquis illis temporibus, quibus penes Saxones rerum summa consistebat, primaria ista officia necdum certis familijs, prout hodie ab aliquot seculis obtinet, annexa & hereditario iure concessa fuisse.

fuisse. Refert Witikindus Saxo, & ex illo Ioan. Paulus Windeck, de Elect. r. Imperij cap. 14; ac Melchior Goldastus lib. 3 de iuribus regni Bohem. cap. 8, in Otho- nis I Imperatoris factâ anno 936 inauguratione & coronatione, hos quatuor sequentes Principes ista suprema munia siue officia antea obiuisse hac ratio- ne, vt Giselberto Duci Lotharingiæ mandata fuerit Aula præfectura, (rectius illum vocari Camera præfectum ait citato loco Goldastus, cuius sententiam probo) Eberhardo præpotenti Franconiæ Comiti Dapiferatus commissus fuerit; Hermannus Sueviæ Dux Pincernam egerit; Arnoldus Bauariæ Dux Mareschallatum obiuerit. Prædicti Corbeiensis Witikindi hac de re verba ista sunt: *Lothariorum Dux Gisbertus omnia procurabat, Eberhardus mensa præerat, Hermannus Franco Pincernis, Arnoldus equestri ordini locandisq; Castris præerat.* Ha- ctenus ille: discrepat nonnihil de Eberhardi personâ à Windeccio; de Her- manno verò ab ipsomet Witikindo Goldastus: quod hic latius non tracto, nec facit ad rem nostram. Deinde Otho tertius celebrans festum Paschatis Quedlinburgi, instituto illic regio conuiuio, sequenti modo quatuor pri- marijs Ducibus summa Palatij Imperialis secularia officia distribuit. Bauariæ Dux, (Henricus) Dapifer esse iussus est; Conradus Dux Franconiæ, Camera- rius; Enzelinus, siue Hezilo, Palatinus, Pincerna; Bernardus, siue Benno, Dux Saxonix, Mareschallus, siue Stabularius. Ita ex Dithmari lib. 4 alij referunt; cuius verba adiungo: *Celebrata prima Paschatis solennitas in Quedlinborg à Rege, vbi quatuor ministri abant Duces, Henricus ad Mensam, Conradus ad Camera, Hezilo ad Cellarium, Bernardus Equis præfuit.* Ex illo tempore vult Goldastus penes Ba- uariæ Duces Dapiferatum mansisse: quod vti refellere non constitui, ita ma- iori fiducia recipi posset, si non solis coniecturis niteretur. Idem enim pari ratione de Saxonico Mareschallatu dici posset; cui ramen nonnulla obstare videntur, de quibus statim dicam. Volunt præterea idem Goldastus, Gevvoldus, Windeckius, alijque, eundem Othonem Imperatorem, instituto vnâ cum Gregorio quinto Papâ Septem-virali Collegio, officia illa secularia, eò vsque temporanea & ambulatoria, quatuor laicis Electoribus deinceps here- ditaria & perpetua fecisse. cuius assertionis subsistentia & veritas dependet ab illâ ipsâ plurimis mediæ ætatis Scriptoribus memoratâ & proditâ opinione, erecti abs Gregorio & Othone Electoralis Collegij; de quâ postmodum ali- qua proferam. quæ pariter seruire poterunt, ad instituendum examen & in- quisionem de prædictis officijs. De illis autem hic obiter quæ sequuntur ad- iungo, eaque ad duo capita reuoco. 1. Quo iure officia illa antiquitus cense- ri consueuerint? 2. Quæ obstare videantur, quò minus videri possint ab O- thone III secularium Electorum maioribus & prædecessoribus hereditario nexu appropriata esse? Quoad prius dubius sum, ipsam originem quod atti-

net, an talia officia aulica per ipsos regni primores & suprema capita obeundi, Germanicum commentum & inuentum sit, quodque sub Othonibus omnium primò introduci & vsurpari cœperit; an verò à Francis, aut Longobardis maiores nostri acceperint. Certè à Romanis nequaquam manauit; quamuis Adrianus & Constantinus Impp. Palatina officia multùm immutârint, vltraque veterem morem splendoris plurimum illis adiecerint. Namque priùs per libertos præstari solita, Hadrianus postmodum per Equites Romanos obiri voluit; Constantinus autem ad multò honoratiores pleraque deinceps transtulit. Sed nec à Constantinopolitanis Imperatoribus mos iste mutuatus videtur, licet à Græcorum luxu & fastu quædam ad nos traducta fuerint; inter quæ numero Aureas Bullas Imperialium Diplomatum, Cæsareum paludamentum, aliâque eius generis. Nihil tamen istâ de re temere pro certo definiuerim; sed altiori perscrutationi reseruare satius putârim. Tantò magis tamen pro mero Teutonico inuento hæc Archi-Officiorum solennia reputo; quòd Bodinus, mordax & iniquus in plerisque Germanorum censor, sine dubio parciùs hæcæ cerimonias & magnificentiam arrosurus fuisset, si aliunde potiùs mutuatas, ac præsertim à popularibus suis ad nos profectas & propagatas, quàm domi apud nos natas credidisset. Videatur is *lib. 1 de repub. cap. 9.* Præterea autem valdè videtur verisimile, vsque ad eò antiquissimis illis temporibus temporaria fuisse prædicta officia, vt ne quidem ad vitam, certis Principum personis credita & assignata fuerint; sed quotiescunque illa in solennibus Conuentibus Imperialibus, quas Curias nostri Scriptores vocant, obiri debuerint; de nouo è præsentium numero honoratioribus mandari consueuerint. Huius opinationis hoc fundamentum habeo, quòd rarissimè singulis Cæsarum, quas vocauit, Curijs omnes in vniuersum maiorum gentium primores magnatesque interfuisse reperiantur; sed plerumque ex illis modò hi, modò alij, pro locorum diuersitate & variorum impedimentorum superuentu, absuerint. Hinc vt singulare, & ferè eò vsque inauditum narant de Conuentu Moguntino, in quo Henricus IV Imperio priuatus, & filius homonymus in locum eius suffectus fuit, ex omni Principum numero, non nisi vnum Saxoniz Ducem Magnum, ob grauioris ætatis infirmitatem, desideratum esse. Licet igitur ita communiter euenisse certum sit, non reperitur tamen alicubi annotatum, loco huius vel illius absentis, alios in sobeundis solennibus illis Palatinis officijs vicariam operam præstitisse; quod aliàs, si diuersimodè id seruare moris fuisset, vix præcaueri potuisset. Verùm hoc, vt obscurius & abstrusius, facillè in medio relinquo. Vsque ad eò autem verum est, per honoratissimos, quotque, & omnino præsentium in Aulâ Principum primos, officia illa administrari esse solita; vt nec ipsimet Germanico Imperio obnoxij

obnoxij Reges præteriti fuerint. quod vt hodieque in Bohemo obtinet, ita olim in Polono, Dano, Vngaro idem obseruatum fuisse, per sequentia ex aliqua parte patebit, ex reliqua valde verisimile est. Alterum quod attinet de tempore cæptæ hereditariæ detentionis caput, vix mihi verisimile fit, illud cum tertij Othonis Imperio aliquam communionem habere: quod quò magis credam, sequentia me inducunt. Ac primò si verius & certius est, vti Auentinus, Onuphrius & Baronius censent, egoque hisce incomparabilibus antiquariæ scientiæ & historicæ eruditionis Triumuiris facilè assentior, Septem viros non Othonis æuo, sed posteriori exortos esse, vti post pauca examinare decretum habeo; ansam aliquam non video, cur coniectare velimus, sub Othone magis quàm postmodum, seculares Electores hereditariâ proprietate officiorum suorum possessores esse factos. Scribit de Lothario Imperatore Otho Frising. lib. 7. cap. 19. quòd Regem Dacia (Dania) in signum subiectionis, ad decorem Imperialis reuerentiæ, gladium sibi sub coronâ deferre fecerit. Functus igitur est Rex ille Archimarschallatûs officio: quod fieri non poterat aut debebat, si Saxoniam Dux iam tunc hereditarius Archi-Marschallus, à ceterum & quadraginta circiter annis, cõstitutus erat. De Frederici primi Imp. Curiam, in campis, haud procul Moguntiam, an. 1182 celebratâ, ita scribit inter alia, Arnoldus Lubecensis, lib. 3. cap. 9: *Officium Dapiferi, eu Pincernæ, Camerarij seu Marscalci, non nisi Reges, vel Duces, aut Marchiones administrabant.* An ad solum tunc nouiter creatum Bohemiam Regem arctari debeat, quod Arnoldus de REGIBVS ait, dispiciant lectores iudiciosi. Hactenus sanè hic locus omnia alia mihi indicare videtur, quàm fuisse eo tempore, in suâ quaque familiâ, statâ ac firma ista, vt ita vocem, Archi-officia Imperialia. Accedit prædictis, quòd non facilis repertu sit, siue in documentis ac diplomatibus antiquis, siue apud Historicos aliòsve Scriptores, illiusmodi Officiorum mentio, extra casum solemniū, quales retuli, Curiarum, ante Frederici secundi Imperium: vnde probabile argumentum sumitur, antiquis illis seculis necdum apud quenquam illa fixas ac immotas sedes statuisse; sed potiùs, vti sub Othonibus, ita etiam sub Henricis alijsque sequentibus longo tempore Imperatoribus, motoriam, vt in prouerbio est, egisse fabulam. Fateor tamen paulò aliter hac de re sentiendum fore, si certum & exploratum esset, quod de Bambergensi Ecclesiâ diuersi referunt, nimirum ex primauâ illius Ecclesiæ factâ per S. Henricum fundatione, secularia ista Electorum laicorum officia, ab illius loci Episcopo in feudum recognosci, & per certos Franconici Ducatûs Nobiles substitutorio & vicario nomine deferri. Ac certè vel ex illius Ecclesiæ tabulario hæc differentia tolli, & obscuritas illu-

strari, vel nulliunde potest. Satis tamen mirum videatur, tanto tempore latitare & supprimi, si quid illic ad rem faciens supersit, & non in apertum protrahi luceque donari. Variant autem nonnihil, qui Bambergensium eiusmodi feudorum meminerunt. Alij enim, vti Bruschius, Peucerus, Cyriacus Spangenberg, Theod. Reinkinck, Matthias Stephani, Matthæus Dresserus, ipsamet Imperialia Electorū officia, puta Archi-Pincernatū, Archi-Mareschallatum, &c. ab eius loci Præsule in beneficium accepi docent: quorum opinionem reliqui, quales sunt Ioachimus Cluten, Windeck, Goldastus, vti absurdam nimis reijciunt & improbant; potius ducentes, ab Henrico Sancto, in honorem & maiestatem à se fundatæ Ecclesiæ, ita constitutum esse, vt illi ipsi, qui Officiarij Imperij sunt, eadem officia Bambergensi Antistiti præstent, illaque tantum non etiam ipsamet Imperialia, beneficij seu feudi titulo suscipiant, alijsque vicissim per subinfeudationem concessa, per Procuratores obiri curent. Videtur nihilominus prædictus Goldastus sibimetipsi nonnihil contrariari hac in re: nam cum scribat *lib. 3, cap. 8*, se ita, vt modò dixi, sentire, ideoque se retractare addat contrariam opinionem, quam olim in præfatione Roderico Zamorensi præfixâ erroneè secutus fuerit: præcedenti tamen 7 capite disertè tradit, ciuitates Electorales (*die Chür Stätte*) Pragam veterem & Witenbergam, à Bambergensi, feudi iure dependere; quo stante, de reliquis duabus (Ambergâ siue Heidelbergâ, & Custrino) probabiliter idem dicendum sit; ac per consequens ipsa Electoralia officia, feuda Bambergensia haberi dicique debeant. De Pragâ testem citat Ioannem Baptistam Eisen IC, qui affirmauerit, se vidisse & legisse Diplomata inuestiturarum. De Witenbergâ nititur fide Ludouici Personæ Consiliarij Electoralis Saxonici, qui in oratione de Witenbergâ scribat, Saxoniam Electores à Bambergensibus Episcopis petere inuestituram Witenbergæ & Trebicij. Hæc si ita sint, vti asseuerantur, multum dederint hisce caliginosis difficultatibus lucis. Ego quidem, donec certiora & pleniora resciscam, ad veterem formulam: *Non liquet*, prouoco, & eò-usque reliqua, quæ præmittuntur, in suo statu relinquo. Vnum tamen hoc tenere & affirmare non verear, quòd si omnino fatendum sit, & ex Bambergensi Archiuo sufficienter probari possit, illos qui hodie sunt, & aliquot retro seculis fuerunt Imperij Archi-Officiales, Henrici Sancti beneficio, illo priuilegio & honore frui: non tamen exinde sequi & concludi simul posse, quòd eo ipso ab eodem Electores, cum ceterorum Principum exclusione, priuatiuè sint constituti. Superest igitur, vt prædicta obiter & in transcurso applicemus ad illam nobilem, tritissimam, & variè discussam quæstionem, de origine Septem-viralis Electorum Collegij; de quâ multi multa, ac hæctenus ferè plerique certi ac veri parum. Dignissima sanè materia est, quæ plurimo-

De origine
Collegij Se-
ptem-vira-
lis Princi-
pum Ele-
ctorum.

rum exerceat industriam & fatiget ingenia. Maiora enim sunt horum Archi-Principum de Imperio Romano & Germanicâ natione merita, quàm vt digna illis gratia haberi ac dici, nedum referri vnquam possit; quam rem vix integro libro comprehendendam, præteriri à tacente satius est, quàm ieiunè & tenuiter deteri. Si tamen vel suspicari possem, ad Augustissimè illius Confessûs vilipendium & contemptum spectare, si à Gregorio V & Othone III, originem suam non repetat; manum de tabulâ tollerem, & ad magis plausibilia me conuerterem. Persuasus autem sum, siue ad decimum Gregorium, vt Panninius & Auentinus; siue ad quintum, vt communiter plerique; siue ad Innocentium IV, vt Baronius, eumque secutus in retractationibus Bellarminus; siue tacitam & occultam originem, vt aliqui, Principum Electorum Septemviratus referatur; omnium confessione, quadringentis circiter ad minimum annis, in præsentem vsque horam feliciter floruisse; vt mera absurditas fuerit, illius existimationem & fundatissimam prærogatiuam, ex huius dissensionis & discrepantiæ euentu, metiri velle. Nec maior, me iudice, huic gloriosissimo vniuersi orbis Collegio honor & reuerentia exhiberi potest, quàm si quis operam det, vt quàm verissima & probatissima de illo prodat & proferat. Omnem autem hanc quæstionem ad certa capita siue subdiuisiones redigam, maioris perspicuitatis ergò; ita tamen, vt nec ipse absolutè & finaliter aliquid conclusurus sim, indicato tantùm, quid in qualibet parte magis probabile minusque absurdum mihi videatur, dimissoque iudiciosis lectoribus & Germanicarum antiquitatum non vsquequaque imperitis, pronuntiandi & definiendi honore. Aliqua igitur in hac Electorali materiâ certa habentur, vel saltèm reliquis aliquantò minùs incerta sunt; aliqua vicissim sunt, quæ ceteris obscuriora apparent; in quibus ita, ni fallor, versari & progredi oportebit, vt ex illis quæ planiora & expeditiora sunt, etiam reliqua aliquid lucis & illustrationis participent, ac, quantum fieri potest, magis magisque enodentur. Quæstionum prima esse poterit; an Gregorius V Papa & Otho III Cæsar, vel iunctim, vel alteruter illorum, Constitutionem, legem, Canonem, Diploma, Ordinationem, vel quo alio nomine dici debeat, fecerint & publicârint, de Electione Regis siue Imperatoris Romani; & circa illam, abolito veteri ritu, noui quid introduxerint; ac nominatim & in particulari, an illi eligendi Cæsarem ius ad septem Principes restrinxerint? Secunda: si ad Gregorium & Othonem non referenda sit origo Septem-virorum, ad quem tandem illa pertineat? Tertia: an vno eodemque tempore modernorum Electorum maioribus officia Imperialia & ius electionis, an verò diuersis collata fuerint; & vtra de illis priùs aut posteriùs? Quarta denique erit: an illis ipsis ab initio hæ dignitates & priuilegia obtigerint, à quorum posteris hodie possidentur; an

*Quæstiones
quatuor de
origine Ele-
ctorum.*

1. *Quaestio.*
Electores
Septem-
viri an à
Gregorio V
& Othone
III originē
habeant?

verò primitus ex parte, vel toto, alij fuerint? Circa primum de hisce quatuor quaëritis, olim communis & passiva longo tempore opinio fuit, Gregorij V & Othonis III tempore legem fuisse conditam, datumque Germanis privilegium, de non assumendo deinceps per hereditariam successionem Imperatore, eoque non nisi è Germanis, & à Germanis eligendo; cui rei ex omni procerum numero septem Principes delectos, eosque è re Electores dictos fuisse; ita vt plerique Auctores, quos longo ordine apud Goldastum, Ioachimum Cluten, aliosque videre est, in hisce quatuor conveniant: 1. Tempore præsignato hanc Ordinationem factam esse. 2. Solis Germaniæ Principibus datum esse eligendi ius. 3. Nomine omnium, id septem Electoribus creditum & commissum esse. 4. In Imperatorem non nisi Germanum eligi posse. In quinto parùm conveniunt, sed sectas faciunt: alij enim soli Gregorio adscribunt; alij vtrique tam Gregorio quàm Othoni; alij denique, qui ferè recentiores, & è Sectoriorum huius & superioris seculi numero sunt, Othoni tantùm. Mihi autem non videtur dubitandum, si quid eo tempore, quod necdum satis expeditum esse videtur, in hoc Augustæ electionis negotio novatum sit, id vtriusque auctoritate & operâ factum esse: de quo nec Baronius & Bellarminus dissentiunt; cui rei pluribus non insisto. Frustra enim scrupulosius inquiritur, quomodo, & à quo quid actum sit, priusquam, an omnino actum quid fuerit, constat: quod iam expediam. Numerus & auctoritas Auctorum, qui affirmatiuam tuentur, terrere quem possent, ni antiquissimi Scriptores, adeoq; omnes illi, qui Martino Polono vetustiores sunt, altùm de tam magnâ re sileret, & è recentioribus emunctissimæ naris & præcipuæ in historiâ Ecclesiasticâ & Germanicâ antiquitate eruditionis, negatiuâ suscepissent propugnandam: ni etiam, absq; Auctore quos dixi sit, & communi illâ quâ inuexere persuasione, omni probabilitate affirmatiua sententia destitueretur: ni denique illi ipsi, qui contra Neotericos illos, in genere iam indigitatos, moxque nominati producendos, affirmatiuæ insistere perseverarunt, ita illam rem tractasse reperirentur, vt potius absterrere lectores voluisse videantur ab astipulatione & assensu, quàm ad illam eosdem allicere, vt in suo ordine videbitur. Istæ rationes allegatæ, & in sequentibus probandæ, obtinebunt, vt confido, à lectoribus iudicio valentibus, & à præiudicio liberis, ne vitio vertant, me potius cum paucis verum amplecti, quàm cum pluribus communiorum errorem, omni verisimilitudine destitutum, sectari voluisse. Sunt igitur illi, quorum in hoc contrariantium sententiarum conflictu opinionem sequor, Ioannes Auentinus Boïcorum Annalium Scriptor, vt in aliquibus non probandus, ita Germanicarum rerum & antiquæ historiæ peritissimus, & duo alij, in historiâ Ecclesiasticâ illustrandâ & eruendâ omni laude maiores,

Onu-

Onuphrius Panuinius, & Casar Baronius S.R. Ecclesiæ Cardinalis; qui etsi in aliquibus ab inuicem discordent, in hoc tamen vnanimiter conueniunt, Collegium Septem-virale aliquantò recentius esse, quàm vt origo & institutio illius ad Gregorium & Othonem prædictos deferri possit. Ac tantò quidem magis isti recentiori quidem sed verissimæ doctrinæ fidi posse persuadeor, quòd Cardinalis Bellarminus, qui priùs in tertio suo de translatione Imperij libro contrarium sustinuerat, tandem & ipse in hanc sententiam transitum fecerit, & Baronio assensus sit; idque in Operum suorū recognitionibus publicè, irreuocabiliter, & perpetuùm testatum esse voluerit. Occasionem igitur & primordia erroneæ illius opinionis, de instituto à Gregorio V & tertio Othone septem Electorum Collegio quod attinet, probanda omnino est Cardinalis Baronij sententia, qui è loco Martini Poloni malè intellecto illam enatam coniectat. Cuius tantò verisimilior opinio est, quòd nullus de omnibus Italiae aut Germaniæ Scriptoribus, siue in historico is, siue quouis alio verfatius sit argumento, ante Martinum, vel in minimo mentionem aliquam de illà re fecerit. Verba Consentini illius Archi-Episcopi hæc sunt: *Et licet isti tres Othones per successionem generis regnauerint; tamen postea fuit institutum, vt per Officiales Imperij Imperator eligeretur, qui sunt septem; videlicet primi tres Cancellarij, Moguntinus Germaniæ, Treuerensis Galliæ, Coloniensis Italiae; Marchio Brandeburgensis Camerarius, & Palatinus Dapifer, Dux Saxonie ense portat, Rex Bohemus pincernam agit, &c.* In hunc Martini locum ita scribit tom. 10 Annal. sub anno 996, num. 70, Baronius: *Martinus primus omnium Auctor, qui septem meminit Electorum, in Othone III referens, quæ postea suo tempore facta essent. Vnde irrepsit error, vt sub Othone tertio, sub quo id ab eò scriptum inuenerunt, multi putauerint septem fuisse creatos Electores, scripserintq; à Gregorio factum, quod scriptum repererant sub eodem Gregorio Papa V; nimirum ab ipso eosdem septem constitutos fuisse Electores, cum tamen illud, quod Martinus ait: tamen postea fuit institutum, vt per Officiales Imperij, &c. ad sua ipsius Martini tempora sit referendum.* Ita Baronius, qui statim eruditè & neruose explicat, quomodo intelligendum sit, quòd S. Thomas lib. 3 de regim. Princip. cap. 19, eadem de re scribit. Vbi tamen sciendum quoque est, cum nullus ferè omnium è veteribus Auctoribus locus, Baronianæ de origine Electorum sententiæ fortiùs obstet, quàm hic è cit. tract. de regimine Principum, alià præterea ratione illi satisfieri posse. Gerard. Ioan. Vossio lib. 2 de Histor. Latinis, cap. 34 Idem Baron. paulò post ita concludit: *Verùm amphibologia Martini, Scriptores illos omnes fecit errare, qui Constitutionem septem Electorum Gregorio V tribuerunt, qui tantum auctor videtur fuisse, vt electio Regis in Imperatorem promouendi, ad omnes Germaniæ Principes & Prælatos Imperij feudatarios pertineret. At hæc his satis, qui puram diligunt veritatem. Cum igitur verissimum sit,*

Martini
Poloni lo-
cus.

* Tractatū
de Regi
Princ. S.
Thoma
vulgò sed
falsoribus
ait.

ex mero

ex mero errore istam enatam fuisse opinionem, facile est animaduersu, quid tribuendum sit quamuis numerosis Auctoribus, qui perperam Gregorio tribuunt, quod posteriorum temporum esse certo certius est. Nam non in historijs tantum scribendis, sed in iuris etiam prudentia, alijsque artibus & disciplinis frequentissimum est, ut errantem aliquem alij bona fide sequantur; & errorum alienorum, per facti ignorantiam, vel alios lapsus, ac imprimis praestitam alijs credulitatem, se participes faciant: cuius assertionis veritas infinitis exemplis ostendi & probari posset. Hinc enim, quod exempli loco fit, apud ICtos enatae sunt communes illae erroneae opiniones, quae postea, re melius à recentioribus perpensa, per contrarias communiores eneruatae & profligatae reperiuntur. Atque hac ratione ille ipse Martinus plurimos per aliquot secula, adeoque ipsos de Pontificum vitis Scriptores, Ioan. Stellam & Baptistam Platinam seduxit fabulam suam de Ioanne VIII, donec Onuphrius, Ciacconus, reliquique sagaciores, ac praeter ceteris Cardinalis Baronius, illius falsitatem usque adeo in apertum protraxerunt, ut etiam Sectariorum ipsorummet aliquibus deinceps sordere coeperit, prout exempli causa apud Sethum Caluissium in Chronologia videre est. Vltimus tamen Martini Editor, quod obiter non praeterierim, Colonienfis Religiosus, ex antiquis & sincerioribus (ita ipsi quidem visum) codicibus, ante annos non ita multos, eius hac in parte innocentiam asserere laborauit. Porro vetustissimos Scriptores nostros quod attinet, ad quos, contra praedictorum ab vno ad alium per manus traditum deriuatumque errorem, confugiendum & prouocandum esse dixi, non est huius loci, illos longiori serie recensere; quod etiam pridem magna ex parte ab Onuphrio Panuino, in *libello de Comitibus Imperij, cap. 6*, praestitum est; vbi ex illis, omnium & singulorum Imperatorum electiones ordine suo referens, verissime monstrat, usque ad Fredericum eius nominis secundum, nullum ex omnibus esse, qui non cunctorum Imperij Principum suffragijs electus fuerit. Quid contra tam valida & euerti nescia Geuoldus alijque moueant, suo loco, pro instituti breuitate, non praeteribitur. Improbabilitas igitur opinionis praedictae, ex historica veritate omnium illorum sat grandi numero Germanicarum rerum Scriptorum, quos generatim indigitauimus, praecipue dependet; quorum dicta & narrata eodem usque firma & immota consistere necesse est, donec ab alijs, qui se antagonistas profitentur, euerfa & prostrata dentur: quo in conamine haecenus parum profectum esse, statim patebit. Augetur autem praeterea impossibilitas ex illis, quae in superiori Tractatu, & hoc ipso capite, de Ecclesiasticorum & secularium Electorum officijs deducta sunt. Si enim Gregorij V & III Othonis tempore, quod partim probabiliter, partim firmis historiarum & Diplomatum testimonijs verè & solidè

solidè ostentum est, aliquot illorum necdum officia illa, quibus Electoratum esse annexū, nec aduersarij negant, obrinuerūt; simul sequi necesse est, ipsam Electoralem dignitatem, necdum illo æuo penes eos resedisse. Id pluribus de-
nuo exequi non attinet, ac vel indicasse sufficit. Iam quod ad prænominatos recentiores Scriptores spectat, qui primi in hac materiâ cornicum oculos, vt in prouerbio est, confixerunt; illorum certè ea est auctoritas & existimatio, vt licet numero hactenus longè sint inferiores, reliquis tamen, ob præmissa, non tantum non cedere, sed præualere etiam, ac instar omnium magno merito suo esse debeant. Nec dicam iam pluribus de Auentino; quamuis gratulari possimus communi patriæ, Germanum hominem in huius rei veritate eruendâ Italis præluxisse, viamque ad plenioram indagacionem faciendam non infeliciter strauisse. Panuinius autem, Baronius, & Bellarminus eius sunt, tanquam omni maiores exceptione, apud vniuersos, qui literas & puriorem veritatem amant, nominis & opinionis, vt neminem, quantæcunque is doctrinæ sit, pudere debeat, magistros illos agnouisse illisque submisisse, in hoc literario negotio & Ecclesiasticâ historiâ, eruditionis suæ fascēs. Nec longius versabor in faciendâ eorum, quæ dixi, de tantis viris probatione; & fieret illis iniuria, si quid tale meditarer: quis enim hæc lumina ignorat? Afferam solummodo Bellarmini è suprâ citatis recognitionibus locum, vt constet, virum hunc primarium, pro reliquâ singulari ingenuitate suâ, post veritatem è Baronij, cui in Ecclesiasticis Antiquitatibus plurimum detulit, scriptis agnitam, ad nostras, vt, potiores, transisse partes; quod Gevvoldo in tractatu de Septemviratu vel ignoratum, vel dissimulatum reperio. Ita igitur ille sub titulo, Recognitionis Opusculi de Translatione Imperij: lib. 3, cap. 2. Dixi Electores Imperij constitutos fuisse à Gregorio V; sed decretum eius Pontificis fuisse quidem continuè executioni mandatum, quatenus constituerebat vt Rex eligeretur à Principibus Imperij, sed non fuisse, nisi post ducentos annos & amplius, vsu receptum, quoad restrictionem ad numerum septenarium: sed postea Cardinalis Baronius, cui multum omnino Ecclesia debet, ob immensos labores quos pertulit toto ferè vitæ suæ tempore, in historiâ Ecclesiasticâ vndique colligendâ & literis commendandâ, inuenit librum cuiusdam Matthæi Parisiensis Monachi S. Albani in Angliâ, qui Anglicanam historiâ scripsit ab anno domini 1066 vsque ad annum 1250; atque ex eo Auctore haberi scripsit, ab Innocentio IV, in Concilio Lugdunensi generali, quod celebratum est anno Domini 1245, restrictum fuisse numerum Electorum Imperialium ad septem, videlicet ad Ducem Austriae, Ducem Bauariae, Ducem Saxonie, Ducem Brabantie, Archi-Episcopum Coloniensem, Archi-Episcopum Moguntinum, & Archi-Episcopum Salisburgensem: sed videtur omnino vel in eodem Concilio, vel pauld post in locum Salisburgensis substitutus fuisse Archi-Episcopus Treuerensis; & in locum Ducum Austriae, Bauariae & Brabantie substituti Rex Bohemus,

Locus è Bellarmini recognitionibus.

Marchio Brandeburgensis, & Comes Palatinus Rheni. Hos enim septem nominat Martinus Polonus, qui fuit Pœnitentiarius eiusdem Innocenti IV Pontificis, Sanctus Thomas, Augustinus Triumphus, & Henricus Ostiensis, qui eodem ferè tempore floruerunt, & omnes alij posteriores. Et quamuis nemo Historicus tradat, quis auctor fuerit, vt illa mutatio & substitutio fieret: tamen certum omnino haberi debet, factam esse vel ab eodem Innocentio, vel aliquo eius successore. Non enim decretum summi Pontificis Innocenti in Concilio generali factum, vllus, Pontifice Maximo inferior, mutare ausus fuisset, vel iure potuisset. Haftenus Bellarmini retractatio; cuius modestiam, humilitatem, & candorem in eierandis erroribus & suscipiendâ veritate, etiâ reliquos imitari æquum est, qui in illis, quos ille rectiora docentem secutus euasit, adhuc hærent irretiti laqueis. Poterimus autem tantò tutiùs prædictis fidere & subscribere, quòd præter rationes & testimonia veterum, quibus insistent, diuersi adhuc alij in plerisque, maximè principali puncto, illis assentiantur, vel saltè de Gregorianâ & Othonianâ ordinatione Septem-virorum plurimùm dubitent; quales sunt, ne quid de recentioribus, quos necdum particulatim excussi, iam dicam, Sabellicus, Blondus, Crantzius, Spigelius, Stabius, Hermannus Comes Nuenarius, & Peucerus, quos omnes Nicolaus Cifnerus refert in oratione suâ de Othone III, in quâ mordicus tuetur communem de origine Septem-virorum opinionem.

Progredior autem iam ad illos, qui post Baronium in hoc argumento versati sunt, & veterem illam ex Poloni Chronico perperam haustam & imbitam persuasionem ita tutari instituerunt, vt simul nouam Baronij & veterem sententiam impugnare fategerint, quos inter, ni fallor, principem locum, citra cuiusquam iniuriam, assignare licebit Christophoro Gevoldo Franconi, Consiliario Bauarico, viro aliàs doctissimo, ac non minùs de Germanicâ historiâ & antiquitatum patriarum studiosis, quàm Serenissimo Principe suo eruditis scriptis suis singulariter promerito. Edidit enim is anno 1616, ac denuo anno 1621 recudi fecit, peculiarem Tractatum, siue Commentarium De Sacri Romani Imperij Septem-viratu; in quo inter cetera præcipuè probare & ostendere laborat, Augustum illud Collegiũ, iam inde ab Othonis III & Gregorij V tempore originem suâ repetere, multusque est in refutandis quæ contra doctrinam, quam illâ de re sequitur, ab alijs scripta & publicata fuerunt; nominatim autem Christophori Lehemanni (Lechmannum ipse vocat) Spirense Chronicon sibi refellendum proposuit, dissimulato Baronij nomine, cui vel in primis responderi debuisset, tanquam aduersariorum eius antesignano, & eminentissimam præ alijs omnibus huius argumenti Tractatoribus auctoritatem & existimationem obtinenti, cuique nullo

nullo colore illud, quo tanquam Palladis Gorgone ad hostes prosternendos præcipuè fidere videtur, *Nouatoris* conuitium intentare potuisset. *Nouatores* enim dici non debent, qui veritatem, quantumuis illa diù latuerit & oppressa fuerit, in lucem reuocare & dignitati debitæ restituere curant. Hactenus tamen, ac semel duntaxat, si rectè recordor, Baronij quoque meminit, quòd illi, uti extero, hunc in Germanicâ historiâ errorem & lapsum benignè condonari oportere dicat: quo iure autem, & quo fundamento, istâ minimè necessariâ ac parâ ei, cui offertur, honorificâ ciuilitate vtatur, mox planû fiet. Quia autem hic non nisi compendiosè agere institui, ac iam nunc verendum mihi sit, ne additamentorum angustias excefferim, breuissimè indicabo quid de isto Geuoldino Opere mihi videatur; quod nec Auctor, si viueret, improbare posset; nec quisquam alius agrè ferre debet. Qui enim libros in publicum dant, aliorum libera de illis iudicia, si insultatio & proteruia absint, nec modestia, quæ in omnibus & maximè literariam rem & Musica sacra tractantibus requiritur, negligatur, ferre & admittere tenentur. Integri aliàs & quidem proxi ac ingentis Commentarij, res sit, singula minutarim & per partes, ad trutinam iudiciosi examinis & exactioris censuræ, expendere velle.

In genere igitur affirmare non formido, non admodum feliciter Geuoldum, præsentem quæstionem quod attinet, in isto versatum esse argumento. Primò enim, argumentis ipsi contradicentium, quæ passim commenta vocat, *cap. 3.* longo ordine, nec tamen satis plenè & integrè relatis, nil ferè solidi respondet. Secundò, Auctores, quibus opinionem suam firmare nititur, vel sunt Martino Polono, quæ potissima illorum classis est, iuniores, & ex eius Chronico malè intellecto communem istum errorem, ut Baronius ostendit & conqueritur, hauserunt; vel in genere de electione, non addito, à septem vel omnibus facta sit, loquuntur; vel etiam nihil quod ad rem faciat proferrunt; aut aliquo alio, ut infra attingitur, vitio laborant: ad sex enim classes Auctores isti Geuoldini in sequentibus rediguntur, earumque nullam Baronio & sectatoribus eius obstare ostenditur. Tertio, numerosæ illæ, quas assertioni suæ stabiliendæ apponit, Cæsareanorum Diplomatum subscriptiones ipsummet producentem iugulant; eaque præterea, quæ ego de initijs Germanici Imperij Archi-Cancellariatuum supra posui & firmaui, magis magisque stabiliunt. Quarto, licet nunquam in animum inducere, mihi que persuadere possim, voluisse Geuoldum, virum notæ integritatis & fidei, studiosè & scienter fictitiorum Scriptorum commento lectoribus illudere, & existimationem suam prostituere; iudicium tamen & acumen tanti in literis, & præcipuè historiarum cognitione, viri desiderare cogor, quòd adductis * Welberti & Amandi, nescio vnde erutis, fragmentis & excerptis, omnium ipsi contrarian-

Quatuor
que Ge-
uoldo in-
ste obijci
posse viden-
tur.

* cap. 6 de
Septem-
uiratu, pag.
78 & 79.

Primum
obiectum
contra Ge-
uoldum

1.

2.

3.

4.

antiquioribus

5.

*vide su
prà pag. 175

6.

7.

tium veterum historicorum nostrorum auctoritatem & testimonia eludere se posse speravit. Horum quatuor Geuoldo à me obiectorum in singulis specimen aliquod dandum est. Ad primum igitur quod attinet, principio negatam ab alijs decreti Gregoriani existentiam, non alijs quàm Neotericis testibus probare studet; quorum testimonijs illa minimè eneruari & retundi possunt, quæ Baronius, Panuinius, & alij è longè vetustioribus obiecerant. Utitur deinde Bellarmini testimonio, è libro tertio de translatione Imperij; qui locus, ob factam, vt superius refertur, retractationem, deinceps obstare illis nequit, quorum sententiæ ille accessit & subscripsit. Tertio, frustra Paulum Bernritensem pro se citat, qui omnia contraria dicit, quàm quæ producens inde elicere contendit; nec se aliter inde ipsemet Geuoldus expedire potest, quàm vt ad Welbertum & Amandum suos confugiat. Quarto, minus subsistens & frigidusculum est, quòd, quæ apud Othonem Frisingensem habentur de regni primoribus, à quibus omnibus Fridericum I electum fuisse, lib. 2 de gestis eius, cap. 1, dictus Auctor scribit, ad solos septem Electores restringere intendit; nec de alijs Othonem sensisse affirmat. Per primores enim, Principes in genere & vniuersum significari, omnis antiqua Germanicorum Scriptorum historia clarissimè euincit: nec debuit in re ignotâ, obscurâ, nemini ex proditâ, demonstrandâ & asserendâ, ambiguis & dubij intellectus locis vt; sed claris potiùs, perspicuis, irrefragabilibus. Quinto, de intellectu loci S. Thomæ Aquinatis*, qui lib. 3 de reg. Princip. c. 19, scribit, historicos tradere, per septem Principes electionem Imperatoris fieri; plàs credendum est peritissimè illum explicanti Baronio (tom. 10, sub ann. 996, num. 70,) quàm ariolanti Geuoldo, qui diuinat potiùs, quàm iudicat & asserit, omnes illos, de quibus S. Thomas sensisse coniectat, interijisse, & ad nostram memoriam nullum de omnibus peruenisse. Addit etiam de suo vocem antiquas, cum S. Thomas in genere historicorum mentionem faciat. Nec habet ista ariolatio quicquam verisimilitudinis, eò quòd omnes illi, qui ad nos peruenerunt, veteres historici omnia contraria scribant; nec facilè nominari alicuius nominis & fidei ex illorum temporum Chronographis quis possit, quem à temporis iniuriâ interceptum interijisse, pro certo affirmare liceat. Et cuius frontis sit, si quis sustinere non vereatur, omnes illos, qui de hac ambiguitate vera scripserant, perijisse; qui falsa & erronea, superstites solos mansisse? Sexto, frustra Baronio, licet subtrito nomine, contradicit Geuoldus, Martinum Polonum omnium primum esse, qui septem Electorum meminerit. id enim negans, antiquiores, idem tradentes, nominare & sistere debuit; quod Geuoldus non fecit, nec facere potuit. Septimò, Albertum Stadensem Abbatem in anno 1240 Chronicon suum finijisse, atque adedò ante Lugdunense, sub Innocentio IV celebratum,

Con-

Concilium scripsisse, pariter erroneum est: perduxit enim illud ad minimum vsque ad annum 1256, vti constat ex editione Witebergenfi anni 1608; ac præterea Gevoldus non probavit, perduxisse Albertum scriptionem suam præcisè ad illud vsque tempus quo scripsit. Solent autem sæpissime historici aliqua scriptis suis inferere, quæ ad posteriora tempora pertinent, non ad illa, quæ sub manu illis versantur. cuius generis, vt alios taceam, non pauca apud Baronium in Annalibus occurrunt, etiam illa hinc inde inferentem, quæ suo seculo paulò illustriora, quæque ad posteros perennare, seculi, Ecclesiæ, & humani generis intererat, contigissent. Longum sit singula, quæ eiusdem notæ reliqua sunt, recensere & refellere. Ac pace doctissimi viri dictum sit, solidiora & firmitiora sunt Onuphrij ac Baronij fundamenta, quàm vt à Gevoldi responsionibus vel in minimo commota & labefactata videri possint. Eiusdem enim sunt cetera omnia, quæ breuitatis causâ prætermitto, ponderis, cum paucis illis, quæ in specimen produxi & discussi. Iam Auctores quod attinet, quibus vititur ad stabiliendam sententiam suam Gevoldus, illi sex generum sunt, quorum nullum est quod Baronianæ sententiæ quicquam noceat. Ad primam classem, quo recentiores & à Martini Poloni malè intellecti, loco seductos redegei, pertinent Trithemius, Nauclerus, Egnatius, Irenicus, Platina, Bonfinius, Wernerus Rôleuing, Auctor Chronici Noribergensis, Nicolaus Cusanus, Aluarottus; & ex parte Baldus, Albericus de Rosate, Augustinus Triumphus Anconitanus, Marsilius Patavinus, Ptolemæus Lucensis, S. Thomas de Aquino, Auctor magni Chronici Belgici, Aquileiensia monumenta: quibus omnibus tandem ipse Polonus, qui alijs occasionem errandi amphibologicâ scriptione suâ dedit, adiiciendus videtur. Atque huius quidem nominatim meminerunt, illumque sequi se profitentur, Lupoldus de Babenberg, & S. Antoninus. Secundæ classis sunt impertinentes, & ad quæstionis statum nil facientes, quæ continentur Conradus Vecerius, Iacobus Philippus Porcius, Ioan. Stella, Bartholomæus Salicetus, Iacobus de Ardizone, Antonius de Rosellis, Philippus Corneus, Aeneas Syluius, Bonifacius de Vitalianis, Baldus (hic in plerisque solenni more sibi ipsi contrarius, nec in hac quæstione multum ab ingenio suo) Franciscus Zabarella, Caroli IV Bulla aurea, Bartolus, Ioan. Andrea, Henricus Rebdorffius, decretum electionis Ludonici Bauari, literæ Clementis V ad Ducem Rudolphum, Alberti I Imp. literæ ad Bonifacium VIII Papani, Diploma Rudolphi I, Albertus Argentinensis, literæ Electorum ad summum Pontificem post Rudolphi I electionem datæ, eiusdem attestatio anno 1275 in Comitibus Augustanis facta, Alexandri IV literæ ad Archi-Episcopum Moguntinum, Innocentij IV Decretalis, Auctor Chronici manuscripti tempore Friderici II compositi, Petrus de Vineis,

*Secundum
obiectum.*

Albertus Stadenſis, Henrici VI Diploma, Innocentij III Diploma ad Zarin-
giæ Ducem, eiufdem literæ ad Conradum Moguntinum Archi-Epiſcopum,
Friderici I confeſſio apud Radeuicum, Guntherus Ligurini Scriptor, Sigeber-
tus Gemblacenſis, Marianus Scotus, Annales Mediolanenſes, Dithmarus &
Adelboldus. Tertiam claſſem, ipſimet Gevoldo contrariorum, faciunt Mat-
thæus Paris, Arnoldus Lubecenſis, Abbas Vrſbergenſis, Auſturiarum Aqu-
cinctinum, Otho Friſingenſis & Anſelmus Gemblacenſis. Sub quartâ claſſe
continentur Amandus & Welbertus, de quibus mox ſeparatim dicitur. Præ-
ter recenſitos, quintam conſtituere claſſem fortè poſſint Matthæus Palme-
rius & Donatus Boſſius, qui præterquam quòd non de numero quicquam
definiunt, etiam Pannoniæ Principes in ſuffragia mittunt, tantùm abeſt vt le-
ptè eligendi actum reſtringant. Sexto loco numero testimonia aliquot, quæ
vel non niſi obiter, & ne locis quidem, vbi quærenda ſint, additis adducun-
tur, vel minùs plenè & periculoſè referuntur; quæ probare aliquid nequeunt,
donec clariùs & plenius indicentur, illaque ſub numeris 61, 63, 64, 67, 74, &
77, continentur. Exempli loco afferã illa, quæ num. 61, è Brovveri lib. 1. *Antiq.*
Fuldens. c. 16 producit. Verba Crantzij lib. 6 *Saxon. cap. 46*, pro ſe citat, prout à
Brovvero referuntur; ſed non addit, quod debebat, marginalia eiufdem Bro-
vveri notata, quæ illius testimoniij efficaciã eneruant. ita autem ad illa Crantzij
verba, Princeps Elector, Brovverus: *Nouitium & non eius cui γνώρισμα.*

*Tertium
obiectum.*

Tertium, in quo Gevoldum intentionis ſuæ fundamentum minùs re-
ctè poſuiſſe, in ſuperioribus dicebam, ſunt numeroſæ illæ Imperialium Di-
plomatũ ſubſcriptiones, ex quibus quid elicere voluerit, præſtat ipſiſmet ver-
bis eius referre; ad quid autem ſeruiant, breuibus ego poſtmodum ſubiun-
gam. *Manifestam quoque* (ita ſcribit pag. 84) *Electorum antiquitatem reddunt, &*
originem illorum, temporibus Henrici II Imp. vendicant Diplomata Regum & Impera-
torum. Quamuis enim retroactis temporibus eiufmodi regales ſiue Caſareas literas ſub-
ſcribere ſolerent aula Cancellarij, vice Archi-Capellanorum, quos pro arbitrio ſuo Caſa-
res Regeſq; ſacro ſcrinio præſciebant: tamen inſtitutis tandem Septem-viris, & ſanctio-
ne de eligendo Romanorum Rege in electione Henrici Sancti vſu receptã, deinceps per ali-
quot ſecula obſeruatum fuit, vt vel ipſi Electores ſeu Officiales Eccleſiaſtici, &c. ſeu vice
& nomine eorundem, aula Caſarea Cancellarij, eiufmodi literas, Diplomata ac priuile-
gia Caſarea regiaq; ſubſcriberent: Ac Moguntinus quidem, tanquam Germaniæ Archi-
Cancellarius, aut nomine eius, &c. Si Rex vel Imperator in Germaniã tunc ſubiſteteret,
Treuerenſis. Dicitur autem nequaquam poteſt, neque exemplis comprobari, à tempore
Caroli Magni vſque ad Orthonem III incluſiue, Archi-Capellanum eiufmodi Caſaris
Regiſve Romani, vno & altero exceptis, Archi-Epiſcopum fuiſſe vel Moguntinum, vel
Colonienſem, aut denique Treuerenſem; ſed officium illud pro libitu ac beneplacito ipſo-
rum

rum Imperatorum ac Regum concessum fuisse cuicumque illi vellent. Verum post Lat. m. de Septem-viris sanctionem, & Henrico sancto designato Rege Romano, distributa semel inter tres Ecclesiasticos Principes commemoratos officia fuere Electoralia; id quod ipsa praxis & ad nostra vsque tempora perdurans viridis obseruantia testatur. Hac ille; cum quibus tamen subscriptiones 78 subiectæ non vbique conueniunt. Etsi enim inter Archi-Capellanos, quorum nomine quinquaginta priores recensitæ literæ recognitæ sunt, vsque ad Imperium Henrici sancti exclusiue, ego non nisi vnum Coloniensem (Hildebaldū) hactenus reperiam; (reliqui enim, vt Hildebertus siue Hildegarius, & S. Bruno, atque etiam Treuerenses Radbodus, Rutgerus & Rupertus, à Gevoldo prætereuntur;) è solis tamen Archi-Episcopis Moguntinis sex ad minimum inferuntur, Luidbertus, Hildebertus, Fridericus, Wilhelmus, Hatto & Willigisus. Atque inde constat & euidens est, contrà quàm prædicti Auctori visum est, etiam ante S. Henrici Imperium, præterquam quod vnus atque alter Salisburgensium Præsulum intercurrat, ordinariè è Rhenensium Archi-antistitum numero, Imperij Archi-facellanum assumi consueuisse. Secundò probabile non est, à primi Othonis tempore & præfulatu filij eius Wilhelmi, deinceps arbitrarium fuisse, cuius Archi-Episcopalis Cathedræ præfulem quisque pro tempore Cæsar in Archi-Cancellarium assumere vellent; cum ex illis, quæ in superiori Tractatu, hac ipsâ de re, infallibili veterum diplomatum fide asserimus, satis probetur, ab illo tempore nullos alios in Imperij Archi-Capellanos assumptos fuisse, præter solos Moguntinos; donec deinceps institutis Italico & Gallico similiter hereditarijs & perpetuis Archi-Cancellariatibus, in partem istius sollicitudinis & dignitatis Colonienfis etiam ac Treuerensis adoptarentur. Tertiò verissimum est, quod suprâ dicebam, subscriptiones illas Gevoldum in probatione intentionis suæ nihil iuuare, sed potiùs ipsi aduersas & obstantes esse, planeque per eas verificari & astrui, quæ de initijs istorum sacri Imperij Archi-Cancellariatuum suo loco pluribus deduxi. Neque enim, vt Gevoldo placet, origines Germanici, Italici, Gallici Archi-Cancellariatuum, ab Othone III & Henrico II repeti debent; verum Moguntinus, iam inde ab Othone I, in genere se Archi-Cancellarium siue Archi-Capellanum scripsit, ac talis in Imperiali aulâ & Cancellariâ, continuâ & nunquam interruptâ serie, habitus est: Colonienfis autem Archi-Episcopus, sub IV. Henrico necdum Italicum Archi-Cancellariatuum tenuit; an autem sub Henrico V, vel potiùs sub Friderico I, illum hereditario iure consecutus sit; saluâ istâ, quam suo loco in medium protuli, coniecturâ, indecisum relinquo; quamuis illis, qui priùs præferent, contradicere non intendam: Treuerens denique, ante eiusdem Friderici tempora, Arelatenfis, id est, Burgundici regni

ci regni. Archi-Cancellariatum verifimiliter tenere nequijt. nec superfunt, vel saltè ab aliquo hætenus necdum producta sunt, quæ contrarium a-
 ftruant & persuadeant, testimonia. nec hætenus, quod sciam, ex Diplomatibus vel Auctoribus aliquid productum est, quod aureâ Bullâ Caroli IV multò antiquius sit; cuius generis Gevoldus inter inscriptiones suas vnicam refert num. 74. Superest iam vltimo loco expendere, quid tribuendum sit auctoritati & dictis citatorum à Gevoldo Welberti & Amandi; quorum illum Conradi II Capellanum, hunc Friderici I Secretarium facit, ac de electione Lotharii ac primis Friderici in Imperio actis scripsisse addit. Dicam prius de personis; deinde ijs quæ ex scriptis eorum excerpta proferuntur. Personas quod attinet, nullum dubium esse potest, nemini omnium vel antiquorum vel recentium Scriptorum prædictos Auctores, vni Gevoldo citatos, notos esse; apud neminem illorum memoriam & nomen extare; nec etiam post factum de illis à Gevoldo indicium vniquam prodijisse; aut vbi reperiantur, à quoquam indicatum esse. Altum de illis silent Trithemius de illustribus Germaniæ viris & Ecclesiasticis Scriptoribus, Possuinus in sacro Apparatu, Guil. Eifengrinus in Catalogo testium veritatis, Ioan. Gerardus Vossius de Historicis Latinis; ne quid dicam de Bellarmino in Script. Eccles. Gesneri, Simleri & Frisij Bibliothecis, alijsque Scriptorum & bibliothecarum Catalogis & Nomenclaturis. Acquirebat, ni fallor, negotij gravitas, vt, qui obscuros & omnibus ignotos Scriptores illos non tantum allegare, sed etiam totius negotij cardinem in illis constituere intendebat, simul indicaret, vbi gentium isti extarent, è quâ bibliothecâ in lucem protracti essent; cuius deniq; fide illorû testimonia ciceret, penes ipsum vel alios reperirentur, ipsemet illos inspexisset, vel aliorum interuentu copiam excerptorum nactus esset. Nec attinet eâ de re pluribus se extendere. Miror interim virum doctissimum, qui Bavaricum Gevoldi Electoratum satis feliciter & magnâ laude post obitum eius defendendum suscepit, istorum etiam meminisse. Iam dicta illorum vt expendantur, stylus, ni fallor, vtriusque satis prodit, ab vno homine vtrumque excerptum esse profectum, de quo Critici paulò sagaciores viderint. Sed & ipsamet narrata eiu modi sunt, vt genuina necne sint, nimis pateat. Dicere igitur non vereor, quamuis liquidò constaret, fuisse & scripsisse illos, quæ sub nomine eorum edita sunt, nullam tamen eis fidem deberi. Primò enim, quis vniquam audiuit, aut apud quemquam Auctorem legit, solitos fuisse, vt Amandus scribit, è Lombardia, Tusciâ, Ianuensi & alijs Italiae dominijs ad Imperatorum electionem illustres Herodas conuenire? Fieri aliquando potuit aliquos, vel spectandi vel alia negotia expediendi causâ, præsentibus fuisse: Electioni interfuisse, & vñ cum Germanicis Principibus, pro alicuius electione, apud Electores instituisse, nemo

De Wel-
 berto & A.
 mando.

nemo scripsit, nemo legit aut vidit. Et pugnat omnino cum asserto Gregoriano decreto, quo, vt soli Germanici Principes eligant, statutum fuisse asserunt. Secundò, omnis historia testatur, antiquitus, vsque ad Caroli IV Imperium, & decantatissimam illam, quam de Electione Imperatoris publicauit, Bullam auream, electiones fieri solitas in patentibus campis sub dio, non, vt Amandus scribit, *in arcano Curia regalis loco*; in quo Officiarios regni electionis negotio intendentes sedere facit. Exempla eius rei obuia & in promptu sunt, ac valde memorabile est, quòd, cum sub Innocentio IV, vt statim videbitur, ac à Baronio principe loco obseruatum est, quaedam circa personas & cærimonias formamque electionis innouatio introduceretur, ac inter cetera, tanquam *conclau* alicui Electores deinceps includi debere, ordinatio fieret; ne tunc quidem alibi, quàm sub aperto celo ac puro Ioue, locus caperetur. Sed nec ipsamet Aurea Bulla Electores cubiculo, diatæ, aut cœnaculo alicui, siue secretiori secessui, (Sacristia, quam vocamus, vsus postmodum primùm introductus, videtur,) includit; ac in genere tantum Francofurtense oppidum deinceps in electionis faciendæ solemnem locum constituit & ordinat. Tertio, quid sibi vult, quòd alternatiuè, tanquam dubius & incertus, scribit, Officiariorum Imperij, quibus electio iam tunc, Friderici I Imperio incipiente, priuatiuè competisset, sex aut octo fuisse. Sed non difficulter causa sciri potest, quare in aliquibus non nihil errans introducat. Nam eodem pro quarto retulerim, quòd Lotharius Imp. quem Lutherarium nouè & peculiariter nominat, à Welberto scribitur sub Henrico V in Gallijs res magnas cum Imperatore gessisse; cum satis constet, expeditionem Henrici Gallicam, ob Wormatiensium rebellionem ac tumultum, progressum non habuisse. sed longum sit persequi singula. Totus vtriusque contextus, narrata ferè singula à reliquis, qui extant, historicis longè discedunt & plurimum dissentiunt: ac propterea frustra est prædictus istos Care quouis obscuriores citans Auctor, quòd omnium aliorum sibi obstantium & contradicentium historicorum scripta & narrata ex Amandi & Welberti traditis explicari, restringi, & declarari debere contendit; quæ interpretationes plerisque in locis nimis violentæ sunt, nec possunt omnino ad aliquam harmoniam & consonantiam reduci noti ac celebrati Scriptores nostri, cum istis nouiter exclusis ac non nisi vni Gevoldo proditis. Quintò, quid sibi vult, quòd Amandus Fridericum non alio cognomine quàm de Stauffa & Weiblingen designat, cum tamen certum sit auo patreque Sueuiæ Ducibus natum fuisse, eumque ipsum ante Imperium eiusdem gradus & dignitatis extitisse. Atque hæcenus de primâ quæstione dictum esto. Possit circa illam & hoc quæri, an in genere saltè, sub Gregorio & Othone, de Cæsareâ electione noui aliquid decretum & ordinatum sit? quod

A a

præter

2. *Quaestio.*
Cui adscri-
benda sit E-
lectorum
institutio,
si ad Gre-
gor. V & O-
thonem III
referenda
non sit?

præter alios ipsemet Baronius affirmare ac docere noscitur. Illud autem tum breuitatis, tum alijs ex causis intactum prætereo, vnum hoc cursim indicasse contentus, nullam me causam videre, cur credant Baronius alijque Gregorium V & Othonem III de Imperatoris electione quicquam statuisse, si Martino Polono eiusque sequacibus hac in parte fidi non debeat. Altera propositarum quaestionum erat, cui ergo accepta ferenda sit Electorum institutio, si ad Gregorium V & Othonem III, vt hætenus deduximus, non spectet? Ad hanc paucis respondeo, etsi primo intuitu valde videri possit probabile, quod in libello de Comitibus Imperij siue Imperatoris electione Onuphrius scribit, eundem illum Gregorium X, qui modum eligendi summum Pontificem interpolauit, & conclaue primus commentus est, etiam hanc alteram ad aliam redegisse formam; nec tempora valde ab inuicem recedant: esse tamen quæ hanc opinionem elidant & conuellant. Bellarminus enim diuersorum historicorum scriptis abundè Onuphrium refellit, ostenditque plures fide dignos Auctores ante Gregorij X Pontificatum, septem Electorum expressè meminisse. Ita igitur, aliorum hac de re iudicio saluo, sentio, de Septem-virali Collegio Electorum à nemine hætenus magis verisimilia ac probiliora in medium adducta fuisse, quàm à Cardinale Baronio, *tom. 10. Annal. sub anno 996*, qui Innocentio IV attribuit, nixus testimonio Matthæi Paris. Monachi Angli, grauis & veracis, si quæ à Baronio notata sunt demantur. Historici, qui dictum Pontificem Maximum in Lugdunensi Concilio, anno 1245, decretum promulgasse scribit de faciendâ deinceps Regis Romani in Cæsarem promouendi electione, per certos ac paucos vtriusque ordinis Principes. Extant quæ Parisius hac de re vnicè refert *pag. 655 edit. Tigur.* & quidem in medijs Lugdunensis Concilij actis; vt nemo dubitare possit, verissima esse quæ Baronius asserit, quæque ipsius Matthæi verbis satis firmantur, in Concilio isto à IV Innocentio nouam Constitutionem & ordinationem factam, conclusam, & promulgatam esse, quomodo deinceps in Imperatorum electionibus procedendum esset. Sic igitur Auctor prædictus, cuius verba, vt tantò certius & infallibilis de omni re lector æstimare & statuere possit, & hic legi, pretio opere non caret.

Magna-

Magnates Alemanix non tamen Electores Imperatorum.

- Rex Bohemix.
- Dux Lothoringix.
- Dux Brunesvviix.
- Dux Suavix.
- Landgravius Thuringix.
- Dux Lemburgix.
- Dux Carinthonix.
- Dux Saxonix.
- Comes de Gelria.

Electores Imperatorum.

- Laici,
 - Dux Austriae.
 - Dux Bavariae.
 - Dux Saxonum.
 - Dux Brabantiae, qui & Louaniae.
- Prælati,
 - Archi-Episcopus Colonienfis.
 - Archi-Episcopus Moguntinus.
 - Salsburgensis.
- Principales.

Isti ducentur in insulam quandam Rheni, & dimittentur soli in eâ, & amovebuntur impes nauicula, & ibi tractabunt de electione Imperatoris, nec adueniet aliquis ad eos, donec omnes sint concordēs. Huic negotio præerit Archi-Episcopus Colonienfis, secundus Moguntinus, tertius Salsburgensis.

His à Domino Papâ directâ est diligentissima admonitio, cum supplicatione, vt sibi alium Imperatorem eligerent, promisitq. eis sui & totius Ecclesie consilium & auxilium, & principio sub spe potioris successus, quindecim millia librarum argenti. Prauenit autem & preualuit Friderici dissuasio, qui eis, & maxime Duci Austriae, vinculo affinitatis est confœderatus, vnde monitis aut precibus Papalibus Electores minime paruerunt. Hanc Parisij locum Baronius in Ecclesiasticâ historiâ versatissimus, quemque nec in Germanicis Antiquitatibus quicquâ ad argumentû pertinens, intactû & inexcussum reliquisse, locupletissimi annales eius irrefragabili documento sunt, inter omnes præcipuum & primarium inuenit, è quo de Septem-viralis Collegij origine certi aliquid eliceret; cui libens volensque subscribo. Ac quemadmodum tantus Auctor & vir sanctissimæ conuersationis, Sanctæ Apostolicæ Sedi, erga quam, si quis alius, optimè affectus eique tenerrimè deditus fuit, magis honorificum & gloriosum putauit, si de illis, quæ ad digna-

tionem & maiestatem eius pertinent, ea potius scriberet, quæ certis probatorum Scriptorum testimonijs, & solido fundamento niterentur, quam quæ vulgò sine sufficienti probatione spargerentur, & ex alicuius non optimæ notæ Auctoris malè intellectis narratis originem suam haberent, à ceteris omnibus antiquioribus vnanimè & solidissimè refutata; ita confido nec mihi vitio verti posse, quòd eadem ratione, ad maiorem gloriosissimi Electoralis Collegij honorem, existimationem, & decorem, firmis potius & solidis, quam fluxis, controuersis & incertis insistere voluerim. Hac enim ratione, nisi nimium fallor, magis rerum veritati & Septem-virorum dignationi consulitur, licet aliquot annis recentiores constituantur, quod non multum ad rem facit: quandoquidem, vt & in superioribus dicebam, etiam secundum hanc Baronianam sententiam, à quadringentis circiter annis viguisse reperiantur. Gevvoldus relato Matthæi loco quod opponat aliud non habet, quàm vt dicat, illum rerum Germanicarum non satis peritum fuisse: quod, ni fallor, alienè ipsi & impertinenter obijcitur. Nec enim prædicta ad res nostras propriè & principaliter pertinent; sed ea concernunt, quæ in generali Concilio, id est, totius orbis Christiani luce & speculâ gesta sunt: cuius generis quæ sunt, etiam ad vltimas terrarum, & remotissimas regiones emanare solent; nec vnius gentis aut populi alicuius propria sunt, sed ad omnes singulasque Christiani orbis & Apostolicæ obedientiæ prouincias ex æquo pertinent. Ac cum prolixè satis Lugdunensis illius Synodi acta ab illo referantur, quæ absque hoc esset, planè perijissent, nec alibi præterea hætenus reperta sunt; nemo dubitare potest, pro vt gesta fuerunt, apud eum, vtpote publicorum monumentorum studiosissimum peruestigatorem, quorum etiam haud exiguam manum nullibi præterea inueniendam historijs suis passim inseruit, ea integrè extitisse: vt potius ingentes eo nomine ipsi gratiæ debeantur, quàm vt ignorantia, lapsus & erroris accusandus veniat. Nec est etiam in Teutonicâ historiâ tam rudis hic Parisius, vt videri vult Gevvoldus, quam plurimis locis Anglicanis rebus appositè & veraciter admiscet, idque diuersis experimentis, si locus pateretur & opus esset, facillimè probari posset. Difficultatem tamen fortè nonnemini videatur habere, quòd non illi in singulis à Matthæo ponantur Electores qui hodie sunt; id enim, ni fallor, inter alia ipsi obijcitur, ad conuincendum illum obiecti in historiâ nostrâ erroris. Quid alij iudicent, nescio; mihi quidem id vel præcipuum argumentum videtur, tunc temporis omnium primò, de restringendo Electorum Principum numero ad septenarium, cogitatum & decretum esse; eo que animaduerto ipsum etiam Baronium inclinare. Nec enim facile in vna eademque tēpora initia rerū & perfectiones incurrunt & coincidunt. Mansit igitur postmodū, designatus tunc tēporis

nume-

numerus; in personis mutatio aliqua secuta est: cuius rei etsi causas & annū ignoremus, de re tamē & facto ipso dubitari non potest. Ingenuē autē etiā ipsemet Baroniū hac in parte fateatur, se plenius quæ deinceps cōsecuta sunt, necdum eruere potuisse, quando scribit: *A quonam autem, retento Electorum septenario numero, facta fuerit ista mutatio; num ab eodem Innocentio, vel alio aliquo ex Successoribus eius, hoc fatemur nos latere.* Subijcit tamen paulō pōst, num. 68, aliquam istius variationis causam: *Quod verò qui ab Innocentio electi Principes Electores, Dux Austria, Dux Bavariae & Dux Brabantia cesserint alijs, inde prouenisse videri potest, quòd magis cuperent eligi quàm eligere Imperatores, sicq; inter eligendos potius quàm inter Electores locum habere maluerint.* Hactenus Baroniū: possunt tamen etiā aliæ causæ interuenisse, quas ariolando curiosius inuestigare nil opus est. Non dubito autem aliquos, non tam ambitionis ergò, quàm molestiarum vitandarum & rēdij declinandī causā, refugisse honorem, plus inuidiæ tunc temporis & periculi, quàm commodi & emolumentī secum trahentem, quiq; non tam gratiam & beneuolentiā apud vnum, quàm offensam apud multos causaretur. Et si verum est quæ de Officialibus Imperij ab alijs traduntur, verisimile sit, præteritos ab Innocentio Bohemum, Palatinum, Brandeburgicum, Austriō, Bauaro, & Brabanto cedere noluisse. Sed nec Tregerensem, ob antiquitatem Sedis & ius vetustissimū Primatūs Belgici, Salisburgensi locum dare dignatum esse, similiter probabile est. Quamquam quod de Bauaro & Palatino dixi, fortè paulō aliter se habeat: & videtur omnino validissimū argumentum, quo à parte Bauaricā fulciri & defensari possit illa inter Geuoldum & Freherum disceptata controuersia, hinc formam, ac verè dici posse, iam inde è primauā Electorū ordinatione, Electoratūs dignitatē Bauariæ, nō verò Palatinatū obtigisse, licet postea istis familijs connubio, vt fit, in vnam coalescentibus, statimq; fraternā diuisione denuo ex parte separatis, longo tempore, ac in tertium vsque seculum, penes Palatinam familiam resederit. Circa textum Parisij superius è Concilij Lugdunen-sis decretis relatum, adhuc dubium superesse videtur, dignum quod indiscussum non prætermittatur. Parisius enim non solos Electores recenset, sed illis reliquorum Alemanniæ Magnatum aliquot, qui Electores non sint, apponit, quod otiosè factum fuisse, dicendum non videtur. Quæri igitur potest, an sequentia verba: *Isti ducentur in insulam, &c.* de solis septem Electoribus, an simul de reliquis nominatis Principibus, non Electoribus, accipienda sint; ita vt tamhi, quàm illi, simul in dicto loco conuenire debuerint? Saluo aliorum iudicio, mihi non videatur absurdum dictu, si vtriusque ordinis Principes statuas simul congregari debuisse. Primò enim id videtur ex ipso contextu & connexitate colligi. Secundò, si propositum fuisset Parisio Procerum Ger-

maniae recensionem generalem instituere, non solum quos nominavit, sed & reliquos referre debuisset; cum multos praeterierit, parum vel etiam nihilo inferiores & infirmiores illis, quorum nomenclatorem egit: quales fuerunt Dux Pomeraniae, Dux Megalopolis siue Meklenburgi, Dux Meraniae, Marchio Istriae, Marchio Misniae, Comes Holsatiae, Comes Hollandiae, Cluensis, Iuliacensis, Montensis, Marchio Brandeburgensis, Burggravius Noriburgensis, Comes Luceburgensis, Anhaltinus, Badensis, ac alij multi. Videtur igitur illos solos è reliquis selectos producere voluisse, qui eadem Pontificis & Concilij ordinatione, qua Electores creati erant, praeliminari electionis tractatui habendo, simul destinati fuerant. Nam egregie haec declarantur, quod tertio loco dictum sit, ex illis quae scribit Albertus Abbas Stadenfis, septem Electores *ex praetaxatione Principum & consensu* eligere Imperatorem. Nam licet forte dici possit, istam praetaxationem potuisse per Electores cum Principibus institui, priusquam in insulam se conferrent; tamen quod de consensu additur, aliter accipi vix potest, quam ut ipsius electionis tempore illis praesentes adesse debuerint: maxime cum decreti textus habeat, quod nemo ad illos accedere debeat, donec concordēs sint. Posset tamen ex aduerso dici, non videri verisimile, omnes Episcopos & Praelatos Imperij ab illo praetaxationis actu fuisse exclusos: quod sine dubio dicendum erit, si Matthaei Parisij verba eo modo, quo fecimus, explicentur. Sed reponi vicissim potest, videri illorum partes hac in re tres Archi-Episcopos, qui tractatui interfuerunt, sustinuisse. Haec utcumque coniectando eruere tentamus, firmi aut certi aliquid de re obscura & confusa non definiētes. Sunt & alia, quae circa textum Parisinum strictim attingere placet. Duplicem refert Parisius Saxonum Ducem, unum inter Electores, alterum inter reliquos Principes; cum tamen illo tempore vnus tantum fuerit Saxoniae Dux, non, ut hodie, duae distinctae, nullo agnationis se inuicem vinculo attingentes familiae, uti sunt Wittebergica siue Electoralis, & Lavenburgica. Hunc nodum nisi vel ad librarij aut excusoris mendam, vel ad ipsius Auctoris errorem confugere liceat, non aliter sciam dissoluere, quam ut dicamus, per alterum Saxoniae Ducem, quem inter Principes non Electores refert, Marchionem vel Palatinum Saxoniae intelligendum esse. Nam de Brunsvicensi, & vetustis Saxoniae Ducibus, quos qui à Friderico II, decem ante Lugdunense Concilium annis, (anno 1235) isto & Lüneburgensium Ducis titulo in Ducum ordinem allecti & creati fuerant, accipi non potest; quos aequè ac alterum Parisius nominatiōem exhibet, in

Coloniensi Archi-Episcopo primas in electionis actu eiusque directorio partes Innocentius concedit: quae praerogatiua sine dubio Italico Archi-Cancellariati honoris causa data fuit; licet Moguntinus, ut aurea Bulla & co-

mu-

munis veteris nouique temporis obseruantia testantur, loco cedere detrecta-
rit, ac fortassis nec ipsemet Colonienſis nouo honore, contra antiquiſſimam
Collegæ poſſeſſionem & iura notoria, vti voluerit. Quæri etiam poteſt, quæ
fuerit iſta Rheni inſula, de quâ Pariſius, vel potiùs Concilium loquitur? Ve-
riſimile autem eſt, intelligi illam, quæ eſt ſupra Confluentiam, haud procul
oppidulo Rens, in cuius viciniâ antiquitus Electores conuenire eſſe ſolitos,
ibidemque Rupertum Imperatorem electum fuiſſe, hiftoriæ loquuntur; ac
in hodiernum vſque diem, in ſiniſtrâ Rheni ripâ, in prato, illic ſuper eſt ſtru-
ctum è lapide Monumentum, quod vernaculè *Kayfers Stuell* vocant. Si cui
tamen magis videatur, eſſe inſulam, quæ iuſtra Moguntiam, ferè è regione Pa-
latij regalis & oppidi Ingelheim, Ringauia adiacet, in quâ Ludouicus Pius
Imp. obiit, cum illo pugnare nolim. Quamuis autem ſuprà è Baronio retu-
lerim, incertum eſſe, an ipſemet Innocentius, vel aliquis Succèſſorum eius,
in perſonis Electorum, in Concilij decreto nominatorum, illam quæ hodie-
que durat mutationem fecerit; valdè tamen probabile duco, ab ipſomet In-
nocètio, ſiue proprio motu, ſiue ad vnus alteriuſque inſtantiam, in hanc po-
ſtteriorem formam redactum eſſe hoc ſeptem-virale negotium: nam integro
nouennio poſt Concilium ſuperuixit & Albertus Stadenſis ſuprà citatus, qui
ſe ſub Fridèrico II vixiſſe & ſcripſiſſe, ipſemet non vno loco prodit, illoſ ipſos
Electores qui hodie ſunt ad amuſſim enumerat pag. 215, vbi ſcribit: *Ex præſta-
tione Principum & conſenſu eligunt Imperatorem Treuerenſis, Moguntinus & Co-
lonienſis, & c. Palatinus eligit, quia Dapifer eſt; Dux Saxonie, quia Marſcalcus; &
Margravius de Brandenburg, quia Camerarius; Rex Bohemie, quia Pincerna eſt, non
eligit, quia non eſt Teutonicus.* Ex Alberto, vt videtur, hæc eadem refert Auctor
hiftoriæ de Archi-Epiſcopis Brèmenſibus apud Lindenbrogium. Poſtrema
autem Alberti verba Goldaſtus de iure regni Bohemiæ, alijsque refellunt;
quos prædiſſentientibus, nam nec contraria ſententia pluribus propugnato-
ribus caret, ſequi malo. Mutatio autem iſta, & nouarum aliquot perſonarum
loco quarundam priùs poſitarum ſubſtitutio, ſine notabili aliquâ contradi-
ctione, ac ſine ſtrepitu aut motu, in Apoſtolica Sedis honorem, facta videtur;
eamque vel præcipuam cauſam habeo, quòd de Electorum primæuâ origine
tam pauca aut veriùs nulla apud noſtros Scriptores reperiantur. Conten-
tiones enim, diſſidia & bellici apparatus, quæque illa vel præcedere vel ſequi
ſolent, præcipuam & ſolemnem ſubminiſtrant Hiftoriographis commentan-
di materiam. Ex prædeductis, vt hanc quæſtionem aliquando finiam, appá-
ret, quo colore Baronio, de origine Principum Septem-virorum veriſimilli-
ma omnium, quæ hactenus de illis haberi potuerunt, ſcribenti, rerum Ger-
manicarum ignorantia obiecta fuerit; cum vice verſâ multo iuſtiùs noſtro-
rum

rum hominum magnæ parti exprobari possit, quòd de rebus Ecclesiasticis, id est, Sanctorum Conciliorum vniuersalium decretis satis probabilia scribentibus, fidem adhibere tantoperè se difficiles præbeant, in illis præsertim punctis, de quibus apud domesticos Auctores silentium est. Ac tantò minùs sperari debuit Eminentissimum Cardinalem Baronium, si vixisset, & quæ Gevvoldus ex Amando & Welberto profert, legisset, mutatâ priori sententiâ in eius placita concessurum fuisse, quòd ipsemet Cardinalis Bellarminus, qui editionem Gevvoldinam superuixit & legit, licet priùs eiusdem cum illo opinionis fuisset, nihilominus in semel factâ retractatione, & Baronianæ elucidationis assensu constans perstiterit. Verba Gevvoldi hæc sunt pag. 145: *Quòd si monumenta VVelberti & Amandi ad manus Illustrissimi Baronij peruenissent, lapsus hunc, homini non Germano & Germanicarum rerum minùs gnaro condonandum non exprobrandum, pro suo candore emendasset.* Super sunt duæ de propositis quatuor Quæstionibus, quas breuissimè, utpote in superioribus bonâ ex parte iam discussas, expediam. Tertio loco quærebatur, an vno eodemque tẽpore Electoribus officia Imperialia & ius eligendi concessa fuerint, an verò diuersis? Hæc ex illis maximam partem resoluitur, quæ suprà de Archi-Cancellariarum & Electorum secularium officiorum origine dicta sunt. Ac certum habeo, Moguntini & Colonienfis Archi-Episcoporum Archi-Cancellatus antiquiores esse, quàm dignitas & præeminentia electorise facultatis: aliter autem, licet non omni ex parte exploratum sit, de Treuerensi censeo. De secularibus autem officijs res est paulò obscurior, nec habeo vel per coniecturam, quòd illâ de re affirmem. Expectandum igitur erit, an cum tempore ex Bambergico & Ilyve Archiuis plenius & certius quid proditurum sit. Illud interim firmiter amplector, Electoratus non esse in familijs Septem-vitalibus ipsis Archi-officijs secularibus priores: uti nec de hoc dubito, officia Imperij in genere considerata, longè esse ipsis electoribus, quibus annexa sunt, antiquiora. Quarta quæstionis resolutione, an nimirum illis ipsis ab initio hæc dignitates & priuilegia Archi-officiorum Imperialium hereditario ac perpetuo iure collata fuerint, ab quorum posteris hodie possidentur, an verò ab alijs, demum ad illos deuenerunt, Saxone & Brandenburgico demptis? (horum enim initia satis clara & nota sunt) æquè inter abstrusa & minùs cognita numero; quâ de re, eâ ipsâ de causâ tacere consultius arbitror, quàm nudis coniecturis & diuinationibus aërem verberare. Quoad veteres autem vtriusque Electoratus prædicti possessores, quibus hodiernorum maiores successerunt; eadem res æquè ac in Bohemo & Bauaro incerta & obscura est. Igitur huius etiam quæstionis obscurum eandem quam præcedens lucem præstolatur; & ni Archiuorû adyta & abdita nobis opitulentur, inanis & frustraneus est omnis labor, omnis industria & curiositas.